

Høringsnotat om udkast til forvaltningsplan for bæver

Udkast til ny forvaltningsplan for bæver har været i høring fra d. 28. februar 2020 til den 14. april 2020. Udkastet har været sendt i høring til kommuner, relevante erhvervsorganisationer, grønne organisationer m.fl. og har været lagt på Høringsportalen i høringsperioden. Miljø- og Fødevarerministeriet har modtaget 21 eksterne høringssvar fra organisationer, foreninger og kommuner. Høringssvarene og dette høringssnotat kan ses på høringsportalen efter udstedelse af forvaltningsplanen.

Høringssvarene indeholder mere overordnede bemærkninger og synspunkter til forvaltningsplanens baggrund, indhold og virkemidler samt specifikke spørgsmål og kommentarer til enkelte dele af planen. Kommunerne har især fokuseret på forholdet til vandløbsloven, og dette emne er særskilt behandlet til sidst, hvor de enkelte spørgsmål besvares. Hvis mere end en høringsspart har stillet samme spørgsmål, besvares det kun en gang. Endelig indeholder flere høringssvar konkrete forslag til tekstmæssige justeringer, som i vidt omfang er blevet imødekommet; forslagene gennemgås ikke nærmere her, medmindre de afspejler principielle forhold. I et vist omfang er høringssvarene og Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger hertil samlet tematisk for at undgå unødige gentagelser.

I forlængelse af den offentlige høring blev forvaltningsplanen ændret på en række punkter, og den reviderede udgave blev vedlagt Miljø- og Fødevarerministeriets efterfølgende myndighedshøring i perioden 25. august - 7. september 2020 over udkast til screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 10. Af høringssvaret, der blev sendt til Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Landbrugsstyrelsen, berørte kommuner og Danske Regioner, fremgik, at ministeriets opfattelse er, at forvaltningsplanen ikke skal miljøvurderes efter lovens § 8, stk. 2, nr. 2. Ved myndighedshøringen modtog ministeriet også bemærkninger til den reviderede udgave af forvaltningsplanen. Disse fremgår sidst i dette notat sammen med ministeriets kommentarer til disse. Bemærkningerne gav ikke anledning til ændringer i forvaltningsplanen.

Den reviderede udgave af forvaltning har efterfølgende været i skriftlig høring i Vildtforvaltningsrådet i perioden 4. september - 18. september 2020. Svar fra rådets medlemmer er gengivet sidst i notatet sammen med Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger hertil. Svarene har givet anledning til enkelte præciseringer i forvaltningsplanen, jf. nærmere nedenfor.

Gennemgang af og bemærkninger til høringssvarene fra den offentlige høring:

Dansk Skovforening og Landbrug & Fødevarer henviser til den arbejdsgruppe, som tidligere har været nedsat i forbindelse med overvejelser om en ny forvaltningsplan for bæver og ærgrer sig over, at den ikke har været genindkaldt forud for udkastet til denne forvaltningsplan. Dansk Skovforening finder, at bæveren giver flere lodsejere gener, og at den skal kunne reguleres, så afgrødeskaderne minimeres.

Derfor lægges der vægt på, at det tydeligt fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside, hvem lodsejerne skal kontakte for hjælp hertil. Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at Naturstyrelsens rådgivningsordning fungerer på en måde, så lodsejere oplever at blive vejledt og hjulpet på bedste vis, og at der på baggrund af en besigtigelse findes løsninger for de berørte lodsejere. Landbrug & Fødevarer henstiller til, at Naturstyrelsen i videst mulige omfang yder bistand til alle berørte lodsejere også i forhold til herlighedsværdier, som ikke kan prissættes direkte. Dansk Skovforening foreslår, at udtrykket ”bæverens etableringsfase” undgås i lyset af bæverbestandens nuværende størrelse, som ikke har nået 50 reproducerende familier endnu, som Aarhus Universitet, DCE, tidligere har udpeget som afgørende for, hvornår den kan betragtes som en integreret del af den danske natur. Endvidere finder Dansk Skovforening, at bæveren ikke i dansk lovgivning er omfattet af EU’s habitatdirektivs beskyttelsesbestemmelser, da den ikke fremgår af bilag 3 til naturbeskyttelsesloven. Foreningen efterlyser nyere datamateriale for bæverens udbredelse end den foreliggende undersøgelse fra Aarhus Universitet, DCE, ligesom der ønskes, at flere virkemidler (aftaler om jordfordeling, driftsaftaler mv.) tages i brug i takt med etableringen af bæveren i den danske natur.

Dansk Skovforening og Landbrug & Fødevarer ønsker, at der bør foretages en ny bestandsvurdering, baseret på konkrete og aktuelle overvågningstal, så man inden næste artikel 17-rapportering til EU kan tages stilling til, om bæveren har opnået gunstig bevaringsstatus. Dansk Skovforening og Landbrug & Fødevarer ønsker ikke supplerende udsætninger af bævere, men i stedet at man flytter de bævere, som giver gener, til et andet sted, men også at der kan ske regulering af enkeltindivider. Det foreslås, at det administrationsgrundlag, som forvaltningsplanen henviser til, vil blive udarbejdet, når planen er udstedt, vedlægges som et bilag til planen. Der peges på, at lodsejere kan miste sin grundbetaling og andre tilskud på arealer, der påvirkes af bævere med risiko for at skulle tilbagebetale landbrugsstøtte. I øvrigt bakkes op om den adaptive tilgang til forvaltningsplanen.

Med hensyn til afsnittet om landbrugsstøtte vil Landbrug & Fødevarer gerne stille sig til rådighed for arbejdet med at finde en model for anvendelse af artikel 32-undtagelsen i EU forordning nr. 1307 af 17. december 2013 om udbetaling af grundbetaling i tilfælde, hvor det som led i at gennemføre habitatdirektivets beskyttelse af bæveren ikke er muligt at undgå oversvømmelse af landbrugsarealer. Skovforeningen og Landbrug & Fødevarer finder det ikke acceptabelt, at den nævnte model ikke foreligger nu, hvor forvaltningsplanen udstedes.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

I forbindelse med udarbejdelse af et udkast til forvaltningsplan har Vildtforvaltningsrådet på sit møde den 3. december 2019 fået forelagt en synopsis for forvaltningsplanen, som blev drøftet, og de fremsatte bemærkninger er indgået i arbejdet med planen. Desuden har et udkast været i offentlig høring og før endelig udstedelse fik Vildtforvaltningsrådet planen, justeret på grundlag af høringsversionen, i en skriftlig høring. På den baggrund vurderedes ikke behov for at genoptage drøftelserne i den nævnte arbejdsgruppe, som tidligere havde været nedsat. Med hensyn til reguleringsmulighederne fremgår disse af forvaltningsplanen, idet disse vil blive forøget i takt med bæverens etablering og udbredelse, ligesom også andre virkemidler vil kunne blive taget i brug. Spørgsmålet om regulering er en konkret vurdering i hver enkelt sag, hvor Miljøstyrelsen i afgørelsen skal sikre sig, at artsfredningsbekendtgørelsen, der gennemfører EU’s habitatdirektiv, overholdes.

Miljø- og Fødevarerministeriet vil sørge for, at der på Naturstyrelsens hjemmeside er kontaktoplysninger om, hvem man kan henvende sig til om rådgivning vedr. bævere. Udtrykket ”bæverens etableringsfase” tages ud af forvaltningsplanen under henvisning til, at ordvalget ikke findes dækkende eller hensigtsmæssigt i forhold til de nuværende forhold. Bilag 3 til naturbeskyttelsesloven, hvoraf bæveren ikke fremgår, skal fortolkes i overensstemmelse med EU’s

habitatdirektiv, og bilagets oversigt over arter på habitatdirektivets bilag IV, som er naturligt hjemmehørende i Danmark, er således ikke afgørende for direktivbeskyttelsen. Som grundlag for forvaltningsplanen er anvendt det nyeste datamateriale fra Aarhus Universitet, DCE, for bæverens udbredelse, inkl. en fremskrivning af dette. DCE gennemfører i vinteren 2019-20 og 2020-21 overvågning af bæverbestanden i Jylland, men resultatet herfra vil tidligst foreligge i foråret 2021. Materialet vil blive opdateret, så snart der foreligger nye data som følge af den overvågning, som forvaltningsplanen omtaler, hvilket kan få betydning for den næste artikel 17-rapportering til EU. Som det også fremgår af planen, er der ikke planer om supplerende udsætninger af bævere. Administrationsgrundlaget til Naturstyrelsen (om brugen af afværgeforanstaltninger til at hindre skade forårsaget af bæverens aktiviteter) er som følge af bemærkningerne fra høringen nu indarbejdet i forvaltningsplanen (afsnit 4.5.1-4.5.7).

Med hensyn til anvendelse af artikel 32-undtagelsen er der som følge af bemærkningerne fra høringen sket en revision af afsnit 4.6 Landbrugsstøtte. Landbrugsstyrelsen har desuden udarbejdet et faktaark om landbrugsstøtte på arealer med bæveraktivitet, og i vejledningen om grundbetaling er der indsat yderligere information om, hvordan lodsejer skal forholde sig for at undgå tilbagebetaling og nedsættelser på arealer omfattet af undtagelsesbestemmelsen.

Det Danske Odderinstitut finder, at udsætningen af bævere i Danmark viser, at en reintroduktion generelt bør undgås.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Forvaltningsplanen tager udgangspunkt i de aktuelle forhold for bæverne i den danske natur i dag og tager ikke stilling til det generelle spørgsmål om reintroduktion.

Danmarks Sportsfiskerforbund fokuserer på, at bævernes dæmninger har konsekvenser for ferskvandsfiskene i de højt målsatte vandløb, idet dæmningerne kan spærre for den frie passage. Derfor foreslås, at bæverdæmninger altid skal kunne fjernes i de vandløb, hvor der ifølge vandplanerne skal være god økologisk tilstand, hvis der ikke er fri passage for alle hjemmehørende fiskearter, og at det skal kunne ske uden at ændre i vandløbsregulativet. Der bakkedes i øvrigt op om, at planen er adaptiv, og at Naturstyrelsens rådgivningsordning fortsætter.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af forvaltningsplanen, skelnes der mellem primære dæmninger, der sikrer indgangen til bæverboet, og sekundære bæverdæmninger som har til formål at øge fødesøgningsmulighederne. Regulering af en primær dæmning vil altid kræve en konkret vurdering fra Naturstyrelsen og evt. en dispensation, hvis Naturstyrelsen vurderer, at den økologiske funktionalitet ikke kan opretholdes ved indgrebet, mens en sekundær dæmning i udgangspunktet kan fjernes uden dispensation. Afsnit 4.5.2. er som følge af høringssvarene blevet revideret, så det tydeligere fremgår, hvordan hensyn til andre beskyttede arter og naturtyper skal håndteres.

Lemvigegnens Landboforening tilslutter sig bemærkningerne fra L&F og tilføjer, at der bør være en generel mulighed for regulering af bævere.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Hvis en lodsejer ønsker en dispensation til at regulere en bæver, skal ansøgning sendes til Miljøstyrelsen. En generel ordning, hvorefter bævere kan reguleres, kan ikke umiddelbart etableres, da der er tale om en strengt beskyttet IV-art i henhold til habitatdirektivet.

Sammenslutningen ved Storå ønsker af hensyn til en række fiskearter at fjerne bæverdæmninger, flytte bævere eller som sidste mulighed regulering af bævere, således at kvalitetsstrækninger friholdes for dæmninger.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Om reguleringsmuligheder mv. henvises til bemærkningerne ovenfor. Det samme gør sig gældende vedr. en generel ordning til regulering af bæverdæmninger.

Danmarks Jægerforbund finder, at bæveren har spredt sig til hele Jylland, og at den som nøgleart er med til at øge biodiversiteten i den danske natur og skabe naturlige dynamikker, men forudsår også, at det vil give flere konflikter med lodsejere. Forbundet ønsker mere fokus på jagtlig efterstræbelse, og at bæveren derfor omfattes af en mere lempelig beskyttelse i habitatdirektivet. Forbundet mener, at frahegning er et brugbart forvaltningsværktøj, hvis det sker til mindst mulig gene for den øvrige fauna, men at flytning af enkeltindivider er for omkostningstungt og i øvrigt ikke er en langsigtet løsning.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Forvaltningsplanen er baseret på de undersøgelser og vurderinger, foretaget af Aarhus Universitet, DCE, samt erfaringerne, som Naturstyrelsens enheder har indhentet i de seneste år. Der er ikke viden om, at bæveren har spredt sig til hele Jylland. Med hensyn til jagtlig efterstræbelse finder Miljø- og Fødevarerministeriet ikke, at der er mulighed for generelt at indføre jagt på bæver i Danmark, fordi der er tale om en strengt beskyttet bilag IV-art. Det medgives, at flytning af enkeltindivider kan være en ressourcekrævende indsats, og derfor vil det kun blive benyttet efter en nøje konkret og individuel vurdering fra Miljøstyrelsen, ligesom det i øvrigt forudsætter, at artsfredningsbekendtgørelsens regler overholdes.

Dyrenes Beskyttelse er overordnet tilfredse med, at der nu foreligger et udkast til forvaltningsplan, som både fokuserer på at bringe bæveren til gunstig bevaringsstatus og har øje for løsninger på de mulige konflikter den kan afstedkomme.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Høringssvaret afspejler formålet med forvaltningsplanen.

Bæredygtigt Landbrug ønsker, at lodsejere kompenseres for de tab, som bævere påfører dem med henvisning til, at staten har genudsat denne art.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Forvaltningsplanen indeholder ikke nogen kompensationsordning for de tab, som en lodsejer må have som følge af bæver. I dansk ret er udgangspunktet, at "vildtet er sit eget", også selvom det måtte være blevet udsat. Til gengæld blev lodsejerne i den oprindelige forvaltningsplan stillet i udsigt, at "Skov- og Naturstyrelsen vil afværge eller fjerne problemer, der skyldes bævere i områder, hvor deres aktivitet ikke kan accepteres" ... f.eks. i form af "fjernelse af dæmninger, flytning af bævere og bortskydning foretages af det lokale statsskovsdistrikt efter anmodning fra den/de berørte lodsejere". Denne praksis, som er helt særlig i dansk vildtforvaltning, fortsætter i den nye forvaltningsplan.

Dansk Land- og Strandjagt vil have en erstatningsordning for de skader, som bævere påfører, og ønsker jagt indført på denne art. Organisationen vil have bævere fjernet fra områder, hvor vandløb ikke kan afvande produktionsarealer.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

For så vidt angår erstatningsordning, henvises til bemærkningerne ovenfor til Bæredygtigt Landbrug om en/eller flere bævere kan fjernes (flyttes eller reguleres), afhænger af, om Miljøstyrelsen efter ansøgning fra lodsejeren træffer afgørelse om det. Til spørgsmålet om jagt henvises til ovenfor.

Agri Nord peger på mulighederne for anvendelse af artikel 32-undtagelsen for udbetaling af grundbetaling i tilfælde, hvor det som led i at gennemføre habitatdirektivets beskyttelse af bæveren ikke er muligt at undgå oversvømmelse af landbrugsarealer. Agri Nord ønsker udpeget områder, hvor bæver må sprede sig til og går ud fra, at bæveren ikke vil kunne reguleres før 2025.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Med hensyn til anvendelse af artikel 32-undtagelsen henvises til bemærkningerne ovenfor. I forhold til bæverens muligheder for at sprede sig henvises til, at bæveren i henhold til habitatdirektivet er en strengt beskyttet art, uanset, hvor den befinder sig. Det er ikke korrekt, at der ikke er udsigt til, at bævere kan reguleres, hvilket også udtrykkeligt fremgår af forvaltningsplanen.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at det nye koncept for forvaltningsplaner giver god mening, og at planens væsentligste formål er at håndtere reelle konflikter i respekt for, at bestanden kan opnå gunstig bevaringsstatus. DN ønsker ikke formuleringen om "at give skadelidte mulighed for at agere aktivt (regulere)" medtaget. DN tilslutter sig planens angivelse af en styrkelse af overvågningen af bestandsudviklingen, så der skabes et bedre datagrundlag. DN kan ikke anbefale supplerende udsætninger, men kan støtte flytning af enkeltindivider som alternativ til regulering, men ikke hvis andre bævere kort tid efter vil indfinde sig samme sted. Desuden nævnes det, at der allerede nu er mulighed for at foretage regulering i visse tilfælde, og DN anbefaler dette, når det giver mening og ligger inden for de juridiske rammer. Det foreslås, at det administrationsgrundlag, som forvaltningsplanen henviser til, vil blive udarbejdet, når planen er udstedt, vedlægges som et bilag til planen.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

På baggrund af høringssvaret er der i forvaltningsplanen foretaget en præcisering af, hvornår flytning/regulering kan anses for hensigtsmæssig, f.eks. er Miljø- og Fødevarerministeriet enig i, at flytning af en/eller flere bævere ikke vil være relevant, hvis det må vurderes, at andre bævere kort tid efter vil indfinde sig samme sted. For så vidt angår den øvrige del af høringssvaret, henvises til bemærkningerne ovenfor.

Ferskvandsforeningen for Danmark accepterer en fornuftig og ikke-belastende bestand af bævere i den danske natur, men ønsker ikke, at bævere breder sig til for mange og følsomme områder af hensyn til landbrugsinteresser og vandrefisk, idet der i disse tilfælde peges på reguleringsmuligheden. Fjernelse af opstemninger skal fortsættes, og der skal være afsat ressourcer hertil, da foreningen ser med bekymring på de små vandløb med gyde- og opvækstområder for især snæbel og ørreder.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Se bemærkningerne til Danmarks Sportsfiskerforbund ovenfor.

DTU-Aqua finder det relevant og hensigtsmæssigt, at der kommer en forvaltningsplan for bæver og fokuserer på konsekvenserne af bæverdæmninger for en række fiskearter. Der opfordres til, at der gives dispensation til at fjerne problematiske dæmninger i områder, hvor der er særlige fiskebiologiske hensyn at varetage.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Se bemærkningerne til Danmarks Sportsfiskerforbund ovenfor.

Struer Kommune tilslutter sig forvaltningsplanens mål og lægger vægt på, at udviklingen og konsekvenserne af planen følges, men har en række spørgsmål til vandløbsloven.

*Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:
Se nedenfor under høringssvar vedr. vandløbsloven (s. 8).*

Skive Kommune spørger til, om en forvaltningsplan er omfattet af miljøvurderingsreglerne. Kommunen foreslår, at der i forvaltningsplanen skal være en klarere skelnen mellem Miljøstyrelsens og Naturstyrelsens opgaver i forbindelse med bæverforvaltningen.

*Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:
Som følge af høringssvaret har Miljø- og Fødevarerministeriet foretaget en fornyet vurdering af, om udkast til forvaltningsplan er omfattet af miljøvurderingsloven, og har konkluderet, at det ikke kan udelukkes, at planer omfattet af miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, nr. 2, dvs. screeningsbestemmelsen. Der er derfor gennemført en screening af udkastet til forvaltningsplan efter miljøvurderingslovens § 10. Der er screenet med fokus på at beskrive de mulige negative virkninger af bæverens tilstedeværelse sammenholdt med de rammer, forvaltningsplanen vil fastlægge for at begrænse de negative virkninger ved aktive indgreb f.eks. i vandløb (regulering af bæverdæmninger). Det er efter screeningen konkluderet, at planen ikke vil have væsentlig indvirkning på miljøet. Som følge af høringssvaret er opgavefordelingen mellem Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen præciseret i afsnit 4.9, og der er foretaget en række præciseringer i afsnit 4.1-4.5. Naturstyrelsen vil som hidtil - efter forudgående henvendelse fra lodsejer - bistå med rådgivning og eventuelt gribe ind over for konsekvenserne af bæverens aktiviteter, hvis aktiviteterne forårsager problemer for produktionsarealer, bygninger, infrastruktur, eller lignende forhold af erhvervsøkonomisk betydning, samt kulturarv. Naturstyrelsen dækker udgifterne hertil. Naturstyrelsen vil som udgangspunkt ikke foretage afværgeforanstaltninger til afhjælpning af problemer, der ikke har erhvervsøkonomisk betydning, med mindre særlige forhold gør sig gældende i det individuelle tilfælde. Det vil fx kunne ske i særlige situationer, hvor der er væsentlige individuelle problemer, som Naturstyrelsen vurderer vil kunne afhjælpes med en begrænset ressourcemæssig indsats. Men i de tilfælde, hvor der opstår problemer af ikke-erhvervsøkonomisk betydning, vil Naturstyrelsen bistå med råd og vejledning om, hvilke afværgeforanstaltninger lodsejer eller kommunen kan iværksætte. Udgiften til denne rådgivningsordning afholdes af Naturstyrelsen. Andre afværgeforanstaltninger over for bæveren og dens aktiviteter gennemføres af den lodsejer og/eller myndighed – typisk Miljøstyrelsen eller kommunen - der har pligt til eller interesse i at gennemføre afværgeforanstaltning, f.eks. af hensyn til vandrefisk, anden beskyttet fauna eller natur. De berørte lodsejere og myndigheder afholder selv udgifterne til disse afværgeforanstaltningerne. Om opgave- og kompetencefordeling mellem myndigheder og lodsejere henvises i øvrigt til afsnit 4.9 i udkastet til forvaltningsplan.*

Holstebro Kommune og Herning Kommune henleder opmærksomheden på, om en forvaltningsplan skal konsekvensvurderes efter habitatdirektivet. Herning Kommune anbefaler en tilføjelse i forvaltningsplanen med en beskrivelse af bæverens forventede påvirkning af udpegningsgrundlaget i jyske EU-habitatområder og de afværgetiltag, som sættes i værk for at beskytte arter og naturtyper i Natura 2000-områder. Desuden henvises til, om Naturklagenævnets afgørelse af 22. september 2005 vedr. stadfæstelse af Ringkøbing Amts afgørelse om udsætning af bævere har betydning for udstedelse af forvaltningsplanen, idet det af denne fremgår, at forvaltningsplanen skal godkendes af den myndighed, som på dette tidspunkt har dispensationskompetencen efter naturbeskyttelsesloven (kommunerne).

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Ministeriet har efter den offentlige høring vurderet, at denne forvaltningsplan ikke skal habitatkonsekvensvurderes, da planen ikke fastsætter sådanne rammer eller kriterier, at den i sig selv vil kunne indebære en væsentlig påvirkning af et Natura 2000-område. Vurderingen af bæverens forventede påvirkning af udpegningsgrundlaget blev foretaget i forbindelse med udsætningsplanen i Ringkøbing Amt i forhold til det nærliggende habitatområde Nissum Fjord. Med hensyn til Naturklagenævnets afgørelse finder Miljø og Fødevareministeriet, at denne er fulgt ved de gennemførte høringer, som bl.a. er sendt til kommunerne, herunder de i nævnets afgørelse berørte kommuner, med henvisning til, at de på den baggrund afgivne høringssvar er indgået og håndteret i forvaltningsplanen.

Herning Kommune ønsker afklaret, om bæverdæmninger ved forladte bæverbo kan/skal fjernes. Kommunen opfordrer til, at staten følger udviklingen og konsekvenserne af forvaltningsplanen, herunder belyser artsrigdom og udviklingen i naturkvalitet og naturtyper i og omkring bæverdæmninger.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Ifølge Naturstyrelsen kan man ikke altid se, om et bæverbo er forladt. Naturstyrelsen vil ikke generelt fjerne bæverdæmninger ved forladte bæverbo, da dæmningerne erfaringsmæssigt meget hurtig synker sammen. Dette udelukker dog ikke, at Naturstyrelsen, lodsejer eller kommunen efter en konkret vurdering kunne gøre det, hvis det skønnes hensigtsmæssigt. Forvaltningsplanen er adaptiv og vil derfor kunne blive opdateret efter behov.

Gribskov Kommune er glade for, at forvaltningsplanen opdateres, og at Naturstyrelsen fortsat står til rådighed for rådgivning og afhjælpning af gener, som skyldes bæver. Kommunen har ikke haft de store udfordringer med bævere, men ser sig selv som en aktør i forvaltningen og bidrager gerne med den viden, som er oparbejdet i forbindelse med drift af vandløb mv.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Som nævnt i forvaltningsplanens afsnit 4.9 er der flere aktører, som er involveret i forvaltningen af bæver, og kommunerne er en af dem, hvilket samlet skal bidrage til indfrielse af planens målsætninger.

Lemvig Kommune tillslutter sig forvaltningsplanens målbeskrivelse og noterer med tilfredshed, at Naturstyrelsen fortsat vil håndtere problemer som følge af bævere. Kommunen vil gerne have redegjort for den juridiske forskel mellem primære og sekundære dæmninger, og hvem der skal vurdere det. I forhold til landbrugsstøtte peges på, at nogle lodsejere kan acceptere bæveropstemninger, hvis der fandtes en simpel model, hvorefter grundbetalingen eller plejegræsordningen kan opretholdes på områder, som er oversvømmet af bæverens aktiviteter. Kommunen synes ikke, at artikel 32-undtagelsen er simpel. Det ønskes oplyst, om forvaltningsplanens udsagn om, at ikke-erhvervsøkonomiske problemer ikke nødvendigvis vil blive håndteret af Naturstyrelsen, er udtryk for en ændret praksis i forhold til tidligere. Kommunen stiller sig til rådighed for et samarbejde med Naturstyrelsen og de lokale lodsejere om naturforbedrende indsatser og vådområdeindsatser baseret på bæveraktiviteter.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Sondringen i forvaltningsplanen mellem primære og sekundære dæmninger er først og fremmest udtryk for en praktisk skelnen: I afsnit 2 om bæverens biologi fremgår det således, at der i ”denne forvaltningsplan skelnes mellem primære dæmninger, der sikrer indgangen til boet, og sekundære

dæmninger, som har til formål at øge fødesøgningsmulighederne". Det bør dog fremhæves, at bæverens yngle- eller rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges efter naturbeskyttelseslovens § 29 a, stk. 2. Det er nu i afsnit 4.5.4 og 4.9. uddybet, hvordan konflikter omkring dæmninger kan håndteres, samt hvordan arbejdsdelingen er mellem Naturstyrelsen, Miljøstyrelsen, lodsejere og kommunerne. Der henvises desuden til ovenstående bemærkninger til Skive kommune.

Med hensyn til at ikke-erhvervsøkonomiske problemer ikke nødvendigvis vil blive håndteret af Naturstyrelsen. I vurderingen af, hvilke indsatser som iværksættes, kan også et mere ressourcemæssigt element indgå i forhold til hensigtsmæssighed og formål. Dvs. at Naturstyrelsen må vurdere, hvad der i den konkrete situation er hensigtsmæssigt, og her kan spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om ikke-erhvervsøkonomiske interesser indgå. Det vil fx kunne ske i særlige situationer, hvor der er væsentlige individuelle problemer, som af Naturstyrelsen vurderes at kunne afhjælpes med en begrænset ressourcemæssig indsats.

Høringssvar vedr. vandløbsloven

En del af høringssvarene indeholder spørgsmål til forholdet mellem vandløbsloven, særligt kravet om vedligeholdelse af vandløbs skikkelse eller vandføringsevne, og bæverens aktiviteter. Den strenge beskyttelse af bæveren kan føre til, at bævernes aktiviteter herunder deres (primære) dæmninger må accepteres, og den hidtidige vandløbsvedligeholdelse skal tilpasses. Det kan indebære, at det bliver nødvendigt, at vandløbsmyndigheden reviderer gældende regulativer – eller fastsætter (nye) bestemmelser om vandføringsevne og vedligeholdelse for private vandløb.

Danmarks Sportsfiskerforbund har stillet spørgsmål i relation til bæverdæmninger i vandløb med krav om god økologisk tilstand og om fjernelse af dæmningen kan udføres uden at ændre vandløbsregulativet.

Miljø- og Fødevareministeriets svar:

Målet om god økologisk tilstand er et miljømål, hvorefter at "Værdierne for de biologiske kvalitetselementer for den pågældende type overfladevandområde udviser niveauer, der er svagt ændret som følge af menneskelig aktivitet, men kun afviger lidt fra, hvad der normalt gælder for denne type overfladevand under uberørte forhold, jf. vandrammedirektivets artikel 8, jf. bilag V, afsnit 1.2. Normgivende definitioner af klassifikationer af økologisk tilstand. En naturlig ændring af et vandløbssystems økologi vil således ikke hindre opfyldelse af et miljømål. Det vil afhænge af vurderingen af behovet for beskyttelse af bæverens yngle- og rasteområder i vandløbet, om en bæverdæmning kan fjernes som led i vandløbsvedligeholdelsen, og det vil afhænge af de konkrete fysiske forhold i og ved vandløbet, om det indebærer, at det også bliver nødvendigt at ændre et vandløbsregulativ.

Landbrug & Fødevarer henleder opmærksomheden på vandløbsvedligeholdelse som følge af bæveraktivitet og om erstatning til lodsejere, hvis der ikke er mulighed for at sikre en fortsat afledning af vand:

Miljø- og Fødevareministeriets svar:

Se ovenfor om de mulige begrænsning af vandløbsvedligeholdelse som følge af beskyttelsen af bæveren og dens yngle- og rastepladser. Med henvisning til erstatning til lodsejere henvises der til kommentarerne til foreningens høringssvar ovenfor, herunder beskrivelsen af den bistand, som Naturstyrelsen vil give lodsejere. I forhold til et eventuelt erstatningsansvar efter vandløbsloven som følge af manglende vandløbsvedligeholdelse efter vandløbsloven, er det Miljø- og

Fødevareministeriets vurdering, at dette erstatningsansvar ikke kan gøres gældende over for en vandløbsmyndighed, der er afskåret fra at gennemføre vandløbsvedligeholdelsen som hidtil som følge af beskyttelsen af bæveren. Det vil imidlertid være op til Miljø- og Fødevareklagenævnet og taksationsmyndighederne og i sidste ende domstolene at afgøre de konkrete sager, hvor der er en konflikt mellem beskyttelsen af bæveren og de forpligtelser, der umiddelbart følger af vandløbsloven og regulativer efter loven.

Bæredygtigt Landbrug peger på erstatningsansvaret for vandløbsmyndigheden:

*Miljø- og Fødevareministeriets svar:
Der henvises til ovenstående svar til Landbrug og Fødevarer.*

Struer Kommune har stillet spørgsmål til tilpasning af vandløbsregulativer og regulering af vandløb, til fjernelse af dæmning i forbindelse med den normale vandløbsvedligeholdelse samt om indsatser i vandløb.

*Miljø- og Fødevareministeriets svar:
Der henvises til svar på spørgsmålene fra Lemvig Kommune nedenfor. Den omstændighed, at der tidligere er gennemført indsatser i vandløb, vil ikke i sig selv have betydning for beskyttelsen af bæveren eller på muligheden for at få erstatning for de tab, bæveraktiviteterne måtte medføre.*

Skive Kommune har stillet spørgsmål til ansvaret for vandløbets skikkelse/vandføringsevne samt vandløbslovens § 27 og § 36.

*Miljø- og Fødevareministeriets svar:
Der henvises til svar på spørgsmål 1 fra Lemvig Kommune nedenfor.*

Holstebro Kommune har stillet spørgsmål til vandløbsregulativer og afledte revisionsopgaver:

*Miljø- og Fødevareministeriets svar:
Der henvises til svar på spørgsmål 7 fra Lemvig Kommune nedenfor.*

Halsnæs Kommune, Herning Kommune og Hillerød Kommune har stillet spørgsmål om afholdelse af udgifter til skader på grund af dæmninger, og om kommunen kan holdes ansvarlig for ikke at have overholdt regulerings-/restaureringssag. De rejser endvidere spørgsmålet om, hvem der skal udbetale erstatning til bredejere, hvis kommunen er nødt til at ændre regulativet.

*Miljø- og Fødevareministeriets svar:
Efter vandløbsloven er det vandløbsmyndighederne, som er ansvarlig for og afholder omkostningerne ved ændringer af regulativer. Der henvises i øvrigt til svar på spørgsmålene fra Lemvig Kommune nedenfor.*

Lemvig Kommune har stillet følgende syv spørgsmål:

Spm 1

”Kan en kommune eller en privat bredejer lovligt fjerne en dæmning, som er under etablering, i forbindelse med den normale vandløbsvedligeholdelse? (dette er en udbredt praksis i dag).”

Miljø- og Fødevareministeriets svar:

Vandløbsmyndighederne og private bredejere vil skulle gennemføre vandløbsvedligeholdelse, medmindre det vil være i strid med beskyttelsen af bæveren. Kan vandløbsvedligeholdelsen ikke opretholdes til sikring af et vandløbs skikkelse eller vandføringsevne som følge af beskyttede bæveraktiviteter, vil det for offentlige vandløb betyde, at regulativet for vandløbet skal ændres. For private vandløb, hvor vedligeholdelsen som udgangspunkt påhviler bredejerne, kan det betyde, at vandløbsmyndigheden skal fastsætte bestemmelser om vandløbets skikkelse eller vandføringsevne og omfang og udførelse af vandløbsvedligeholdelsen. Alternativt kan vandløbet optages som offentligt, og et regulativ vedtages.

Spm 2

”Kan en kommune eller en privat bredejer konsekvent undlade at fjerne dæmninger, opstemninger og andet som er relateret til bæverens aktivitet – og stadig leve fuldt op til sine forpligtigelser efter vandløbsloven.”

Miljø- og Fødevareministeriets svar:

Det vil afhænge af de konkrete forhold, om pligten til vandløbsvedligeholdelse indebærer, at der - i det omfang, det er muligt - gribes ind over for bæverens aktiviteter i vandløbet.

Spm 3

”Kan en kommune eller en privat bredejer ifalde erstatningsansvar, hvis en bæverdæmning eller opstemning i et offentligt eller privat vandløb medfører oversvømmelser og økonomiske tab for andre parter – f.eks. oversvømmelse af bygninger, dyrkede marker, opstemning i drænsystemer, spildevandssystemer, dambrug eller lignende?”

Miljø- og Fødevareministeriets svar:

Se ovenfor.

Spm 4

”Kan en lodsejer, som ønsker bæverens tilstedeværelse på sin ejendom, lovligt modsætte sig kommunen eller Naturstyrelsens indgreb, hvis det af hensyn til andre parter bliver nødvendigt at fjerne dæmninger mv. – f.eks. for at undgå oversvømmelse af andres marker eller bygninger?”

Miljø- og Fødevareministeriets svar:

Det lægges til grund, at spørgsmålet er, om en lodsejer kan hindre vandløbsmyndighederne i at vedligeholde et offentligt vandløb og i den sammenhæng lovligt gribe ind over for bæverens aktiviteter eller undlade at opfylde egen pligt til vedligeholdelse. Svaret er nej.

Spm 5

”Skal der gennemføres en reguleringssag jf. vandløbsloven, hvis der etableres en permanent bæverdæmning, som hindrer opfyldelse af regulativet? Er det Naturstyrelsen som i givet fald skal rejse reguleringssagen, og betale de erstatninger der evt. vil skulle udbetales i forbindelse med reguleringssagen jf. vandløbsloven?”

Miljø- og Fødevareministeriets svar:

Det forhold, at en (strengt beskyttet) bæverdæmning har som konsekvens, at vedligeholdelsen af et vandløb skal ændres – eller, at en regulativfastsat vandføringsevne ikke kan opretholdes - bør ikke føre til, at der samtidigt med ændringer af regulativet også gennemføres en reguleringssag. I de vandløb, hvor bæveren etablerer sig, og hvor dette får konsekvenser for f.eks. vedligeholdelse og et vandløbsregulativ skal ændres, så skal vandløbsmyndigheden tage højde for den uundgåeligt større

dynamik i vandløbet ved fastsættelse af de nye vedtægtsbestemmelser og f.eks. ændre et hidtidigt skikkelsesregulativ til et vandføringsevne-regulativ.

Miljøstyrelsen står til rådighed for drøftelse af og vejledning om udformning af bestemmelser om vedligeholdelse og vandføringsevne i regulativer for vandløb, hvor beskyttede bæveraktiviteter nødvendiggør ændringer af hidtidig vedligeholdelse m.v.

Spm 6

”Hvis en dæmning skal forblive i et regulativvandløb, kan kommunen ikke overholde vandløbsregulativene, og disse skal opdateres. Problemet er bare, at vi med den nugældende lovgivning ikke kan lave regulativene om til noget, der vil være lovligt jf. § 3 i bekendtgørelse 919/2016. Ifølge § 3 i nævnte bekendtgørelse skal et vandløbs skikkelse og/eller vandføringsevne fremgå af regulativet. Ingen af de ovennævnte regulativtyper gør det muligt at tage højde for bæveraktiviteterne. Vil man ændre omtalte bestemmelser, så det bliver muligt at vedtage særlige ”bæver-regulativer”, som giver fleksibilitet i forhold til bæverens aktiviteter?”

Miljø- og Fødevareministeriets svar:

Se svaret på spørgsmål 5.

Spm 7

”Hvis regulativene løbende skal tilpasses bæverens aktiviteter, vil det afføde en meget stor administrativ byrde for vandløbsmyndighederne. Bliver der i forbindelse med forvaltningsplanen tilført kommunerne ressourcer til denne opgave?”

Miljø- og Fødevareministeriets svar:

Det er korrekt, at det er vandløbsmyndighederne, som bl.a. afholder omkostningerne til revision af vandløbsregulativer efter vandløbsloven, ligesom det må forventes, at bæveraktiviteter kan føre til ændringer i de gældende vandløbsregulativer. Forvaltningsplanen tilfører ikke kommunerne ressourcer hertil, men Naturstyrelsens rådgivningsordning og praktiske bistand til afbødning af gener, som bævere kan skabe, forventes at ville begrænse konsekvenserne i forhold til vandløbsadministrationen.

Høringssvar fra høring af myndigheder over udkast til screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 10

I forbindelse med myndighedshøringen i perioden fra 25. august -7. september 2020 indeholdende en screening af udkast til forvaltningsplan for bæver (miljøvurderingslovens § 10) modtog Miljø og Fødevareministeriet bemærkninger til det reviderede udkast til forvaltningsplan fra Herning og Vesthimmerlands kommuner samt Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen.

Herning Kommune anførte, at bilag 1 mangler en nuancering af, om arter og områder vurderes at blive væsentligt berørt. Kommunen henviser til, at fiskeyngel ikke entydigt har glæde af øget fødeudbud i forbindelse med en bæverdæmning, men også at andre faktorer end passageforholdene har betydning for en række fisk, herunder effekten af de fysiske forhold og arternes tilpasning til disse.

Vesthimmerland Kommune anfører, at bævere ofte gnaver barken af store træer, herunder eg, for at fremme opvækst af de ønskede fødearter, når de store træer dør og senere vælter i storm. Det påpeges desuden, at bævere har bredt sig til flere områder end dem, som er anført i forvaltningsplanen.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Det er ministeriets vurdering, at de forskellige konflikter, som bæveren kan skabe – herunder i forhold til erhverv og anden beskyttet fauna - er beskrevet i den reviderede forvaltningsplan på et passende niveau. Det vil ikke være muligt at beskrive alle de typer af konflikter bæveren kan skabe, og det vil heller ikke være muligt løbende at ajourføre planen med alle de steder, bæveren måtte brede sig til.

Naturstyrelsen havde ingen bemærkninger til screeningen.

Miljø- og Fødevareministeriets svar:

Miljøstyrelsen er enig i hoved- og delkonklusioner i screeningen, men finder, at det af screeningen i lighed med, hvad der fremgår af udkastet til forvaltningsplan, bør fremgå, at der er behov for faglig redegørelse for de væsentligste parametre, der kan påvirke vandområdernes tilstand målt på de biologiske kvalitetselementer. Denne redegørelse skal kunne understøtte behandling af en eventuel tilpasning af vandområdernes målsætning. Derudover vurderer MST, at der i forvaltningsplanen savnes en konkret stillingtagen til påvirkningen ved etablering af eltråd som afværgeforanstaltning. Miljø- og Fødevareministeriet er bekendt med, at typespecifikke eller stedspecifikke naturlige forhold eller en naturlig dynamisk udvikling i et vandløb – som f.eks. bæveraktiviteter – efter omstændighederne ikke kan udelukkes at føre til behov for tilpasning af de konkret fastlagte niveauer for, hvornår tilstanden i vandløbet vil svare til målet om god økologisk tilstand. Bæveraktiviteter vil - ligesom andre naturlige forhold - ikke være genstand for et indsatskrav i vandplanlægningen efter vandrammedirektivet, og aktiviteterne kan efter omstændighederne kun betydningsfuld for en evt. yderligere detaljering af de eksisterende vandløbstyper med tilhørende mål. Karakterisering af vandløbene og klassifikation af vandløbenes økologiske tilstand sker ud fra overvågningen i vandplanlægningen og revideres som minimum hvert 6. år. På vandløbsområdet inddrages også oplysninger om vandløbene fra kommunerne og lokale vandråd.

Hvad angår påvirkningen ved opsætning af eltråd som afværgeforanstaltning, finder Miljø- og Fødevareministeriet, at forvaltningsplanen beskriver de væsentligste problemstillinger ved forskellige afværgetiltag, og at der er ikke er grund til at foretage en udtømmende opregning af alle forhold i den forbindelse.

Høringssvar fra høring af Vildtforvaltningsrådet over revideret udkast til forvaltningsplan:

Der er modtaget høringssvar fra følgende medlemmer af Vildtforvaltningsrådet: Dansk Skovforening, Landbrug & Fødevarer samt Danmarks Naturfredningsforening.

Landbrug & Fødevarer finder, at det kan få store konsekvenser for de berørte lodsejere, hvis de ikke kan leve op til betingelserne for modtagelse af landbrugsstøtte – enten grundbetaling eller betalinger under EU's landdistriktsprogram - hvis et areal oversvømmes på grund af bæveraktivitet. Landbrug & Fødevarer vil gerne i dialog om Landbrugsstyrelsens faktaark om landbrugsstøtte på arealer med bæveraktivitet samt vejledningen om grundbetaling og ønsker, at lodsejere holdes skadesløse i situationer, hvor hidtil tilskudsberettigede arealer oversvømmes på grund af bæveraktivitet.

Dansk Skovforening har tilsvarende bemærkninger.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Landbrugsstyrelsen har efter modtagelse af hørings svarene fremsendt faktaarket til Dansk Skovforening og Landbrug & Fødevarer. Alle interesseorganisationerne er i øvrigt velkomne til at kommentere faktaarket om 'Landbrugsstøtte og bæveraktivitet' og sende eventuelle bemærkninger til Direkte Betalinger (DirekteBetalinger@lbst.dk).

Det skal fremhæves, at Landbrugsstyrelsen udelukkende kan udbetale støtte til arealer, der lever op til en ordnings støttekriterier, hvorfor tabt støtte, afgrødeudbytte eller krav om tilbagebetaling ved bortfald af en tilsagnsaftale ikke kan erstattes eller kompenseres af Landbrugsstyrelsen. Det er i konsekvens heraf ikke muligt at indestå for, at lodsejere kan holdes skadesløse, hvis tilsagn om landbrugsstøtte bortfalder, fordi betingelserne for støtte ikke er opfyldt.

Dansk Skovforening efterlyser, at det beskrives tydeligere, hvem der har ansvaret for forvaltningen, herunder afholder udgifterne til afværgeforanstaltninger. Det efterlyses desuden, om det kan præciseres, hvilke afværgeforanstaltninger som ikke umiddelbart vil blive håndteret.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Der henvises til ovenstående svar til Skive Kommune og Lemvig Kommune. Der er desuden som følge af den supplerende skriftlige høringen af Vildtforvaltningsrådet nu indført i afsnit 4.5.2, samt i 4.5.9, at det er den lodsejer eller myndighed, som udfører en afværgeforanstaltning, som også afholder udgifterne hertil.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at der er behov for en vurdering af omfanget af, og evt. håndtering af, ulovlig regulering af bæver, selvom DN trods forlydender ikke er bekendt med eksempler på ulovlig regulering.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Ministeriet er heller ikke bekendt med, at der skulle foregå ulovlig regulering af bæver, men vil følge udviklingen. Til spørgsmålet om håndtering af tilfælde med ulovlig regulering kan oplyses, at Miljø- og Fødevareministeriet melder sådanne sager til politiet, hvis ministeriet skulle blive opmærksom på det.

Landbrug og Fødevarer har i organisationens høringsbrev henstillet til, at lodsejerinteresserne i højere grad imødekommes i forvaltningsplanen, således at der sikres en reel håndtering af de konflikter, der opstår som følge af genintroduktionen af bæver i Danmark. I den sammenhæng har organisationen peget på, at når beskyttelsen af bæveren får den konsekvens, at afledningen af vand til vandløb forringes, da skal den berørte lodsejer have erstattet heraf følgende økonomiske tab efter reglerne i vandløbsloven.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Som beskrevet ovenfor, herunder i svar til Lemvig Kommune, er det ministeriets opfattelse, at i de tilfælde, hvor beskyttelsen af bæveren indebærer, at muligheden for at gennemføre vedligeholdelse af et vandløb som hidtil og/eller hvis vandløbets vandføringsevne ændres, må der fastsættes nye bestemmelser herom. Det må ske ved ændring af gældende regulativ for offentligt vandløb eller ved ny bestemmelser om vandføringsevne og/eller vedligehold for private vandløb. Det kan ikke udelukkes, at disse ændringer vil medføre økonomiske tab for berørte lodsejere, men det forventes, at Naturstyrelsens bistand til afværgeforanstaltninger og muligheden for fortsat at modtage landbrugsstøtte til arealer, der må tages ud af drift som følge af bæverens aktiviteter, vil begrænse tabene væsentligt.

Det er efter ministeriets vurdering usikkert, om de ovenfor beskrevne lodsejertab vil kunne erstattes efter vandløbslovens regler, der er fastsat med henblik på at sikre erstatning for lodsejere og andre, der berøres af menneskelige indgreb i vandløbenes vandføringsevne. Omvendt er det muligt, at beskyttelsen af bæveren kan ramme enkelte lodsejere med en intensitet, så det kan få karakter af ekspropriation. Det vil bero på en konkret vurdering, om der i de enkelte tilfælde foreligger ekspropriation. Hvis det er tilfældet, vil lodsejeren have krav på erstatning, jf. grundlovens § 73. Kan der ikke opnås enighed mellem lodsejere og implicerede myndigheder herom, må krav om erstatning indbringes for domstolene.